

አንታ መንየትኩ?

ድግና ለውእል ተጋዳለው መልካከ ተኩሉ

ተወቂቱ ለምክር ትረኝብ!

አማካን በአማካን

እው ንስታዊ እኩ ለውእል ደግና;

እኩ እርካ እንበሳ እኩ ቅሬታ ፊርማ::

አለንጋይ ቁመቱ - ለዕሉ መሆኑን

ፈረሰ ከዋልብ - ስው እንግዲውኑ

ከተርክም ከብሔራ - ቅርጫ ግርምኑ::

አየ’ቱ ገብዝኑኑ - ቅርጫ አካላቱ

አየ’ቱ መልከዥ - ምልምል ለውጥቱ

ከም ዘመኑ ቢሮልዎ - ከገባት እኩንቱ::

በለሕ ባንባሩ መልከርም መማህርቱ

ቅሬታ ደግና ባንባሩ መልከርም መጋዳልቱ

በካፋ ክውያ እያነበሱን ምልክ ታሪክ ፈዴቶች

ከብ ዘእኩታኑ ደጋሩ ከሰብ እኩ ፍደ ደጋሩ መስቀቱ

ከበራቱ እንበብቱ::

አብ’ዕ. ለመንግሥት በሆዳዣ ደግና ለውእል ተጋዳለው መልካከ ተኩሉ እብ መርቦብ ፊበራታ

እንደገና ክልዓል ምስማል አዘዴ ከተርፍ እኩ እንተ ጥኑ: ለም ደግና ለውእል ተጋዳለው

መልካከ ተኩሉ በበዓል አቶ ተስፋኝን (አግኗዘም) በእሌታዊ (በጽርፈ) ክልዓል ግን:

አዘዴ ከአዘዴ’ያ::

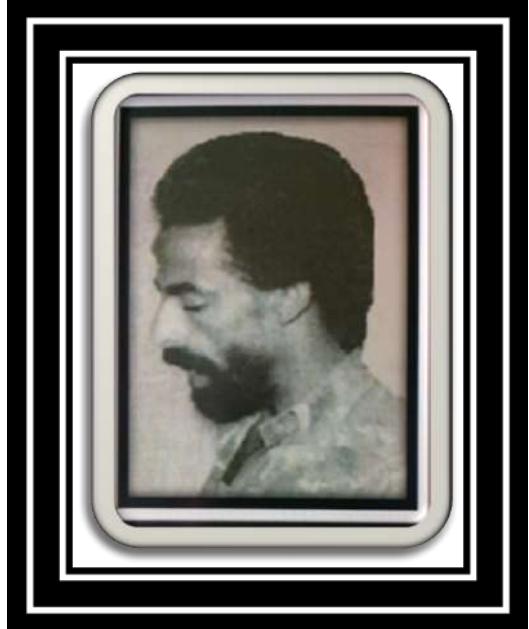
አቶ ተስፋኝን እብ ከተለፈ ለመንግሥት: ከብ ባንቃቄ ከም ገዢዎች ከይፍለዋ፡ ለም ደግና

ለውእል ተጋዳለው መልካከ ተኩሉ እልዓለ ከደርበዋ ከአዘዴ ቅሬታ ግምድርመ ወን

አዘዴ ከአዘዴ ለለ ከገኑ: እብ’ዕ. ዓመታዊ እኩ ከደግሞ እያመረግኝኑ:: አቶ ተስፋኝን

በበእዋዎ ከበለ በተከራ በምናናቱ: መልስ ከብ ባንቃቄ ገዢዎች: “ሁሆነ በል ተስፋኝን”

በበእዋዎ እርሻስቱ: ታሪክ ፈዴቶች ደግና ተጋዳለው መልካከ ተኩሉ በውጥኑ በተኩታቸለ

ከአዘዴ’ያ መረጃ::

ቀጥማሪ ክፍል

መልካክ ታኩለ ከብር አብሩ ከብር አቶ ታኩለ ማህተ: ከብ አዲስ ከብርቱ ወይዘሮ ግምት ጥረ በ1949 አብ ዓዲ ገዢዎን ወረዳ ዓንሰሳ ተወለድኝ፡ ከብር አቶ ታኩለ ማህተ ኮርስ-የይማኖት፡ ከብ ማይ-በት ጥሰ-በርሃን ነው-ለደ ከይኖም፡ ከብርቱ ወይዘሮ ግምት ጥረ ከንተባ ወልደሚከል ደማ ከብ "የዘ ከንተባ" ተባሬለም ነገው-በት ነው-ለደ፡ ገለን'ውን ገል ዓዲ ገዢዎን'የን፡

አሁን ንጂል ስራ ታኩለ ከብር አቶ ማህተ ኮርስ-የይማኖት ስምንት ቁልጥ-የም ወለድም፡ ስ-ኩስት አውድኝ፡ ከልተ አዋልኝ፡ የኩራ ወለድም በረሱስ-ለ ነውልኝ ይ-በሆለ፡ ተተረፈ ደቀም ደማ፡ ቁስ ደን፡ አቶ ንግሥት፡ አቶ ታኩለ (አቡክ ንጂል)፡ አቶ ማህተ፡ አቶ ለረቅ ይ-በሆለ፡ አዋልኝ ደቀም ደማ ወይዘሮ አጥማለበትን ወይዘሮ እኩመትን ይ-በሆለ፡

አብ ኮርስና ደኩ ቅዱ እልና ከንበረሰ እና'ምበር፡ ከብር አቶ ታኩለ ማህተን ከብርቱ ወይዘሮ ግምትን ወን ዓይነት ቁልጥ-የም ወለድም፡ በተዘረኑ አስተዋጥ መልካክ ተስፋት እያም፡ አርበዕት አዋልኝ፡ አመ-ኩስት አውድኝ፡

አዲስ ንጂል ታኩለ ወይዘሮ ግምት ጥረ ገዢዎን አንተ፡ ገለም ለለ ከኩና፡ ወራስት ገ'የን፡ ገለን ሙይኝን ይበበየ ደኩ እምበር፡ እኩ ተ-ለ ተኩስኩ ል-ጥርኩን፡ አብዕ.ዕ.'የ ወላድ እ-በዕን፡ አብ'ቱ ተ-ደ መቻመር-የ ተንበት ተተውልድኝ የኩራ ገለን "አረጋ-ወይኝ" ከብል ለም አው-ዳኩናኝ፡ የኩራ ገለን "አረጋ-ወይኝ" ከብል ለም ምሃበን፡ በፊላም አገበርኩ'የ ነይሩ፡ አረጋ-ወይኝ ለከው ከይ አረጋ ተ-ደ ወይኝ ተኩስተዋልን ምንም-ተን ታምሳለድኝ ነይሩ፡ አው- ወይ አብቱ ከይ-በለን ለለ ከሞበየ፡ እኩ የኩራ ገለን ከም ወይኝ ከተ-ጥጥልን'የ ነይሩ ሲልሙን፡

"በተመን ተተኩስ በልክኩ. ይ-ይሳ" ከም ከብሔል፡ ወይዘሮ ግምት ነቱ ገለን ሙይኝን አስተዳደኝ ያደ-መ ከከረን፡ አብ ደቀን ከይ-ይግም ምስከኩ እኩ ከይ-ተርፍ እንተ ነበ፡ እነን ለባም ወረጃ ለበደት ወን አብ እምነትን ዘረኝን ል-ጥርኩን አብዕ.ዕ. ከሆነን'የን በተሰሩ ነገበሩ እኩ-ች ያደ-ል ገረን ደማ፡ ከልአይ-ቱ ገል ወላድኝ፡ እስከለ ከብል ለም ደማ አው-ዳኩናኝ፡ በቀቁ ደበ-ች መደረጋው እስከለ፡

ወይዘሮ ግምት ለልሳይ ወ-ለድ፡ እንተ ከይ-ገለን ደማ ወኩ ከረኩበ ከምኩም ተ-ደ ግድ-ት'የ፡ ዘለትን ዘመን ደማ አየቻ-ረ-ገን፡ እኩም ደማ ሙሉ-ሰሳ ማለ ለለ-ኩን፡ እኩ እለመንኩ ል-ጥርኩን አብዕ.ዕ. ለለ ከሆነን ደማ "Cግአት" ከብል ለም አው-ዳኩናኝ፡ "Cግአት" ከብላ ከለዋ፡ ምናልባት አዋልኝ ምው-ለድ ይ-እከለኝ ማለትን ከመስላ ይ-ኩስኩ ይ-ኩስ-ን፡ ወይዘሮ ግምት ወን "Cግአት" ከብላ ከለዋ፡ "Fብኩ/ርንኩ" ማለትን'የ ነይሩ፡

አብ'ቱ ተ-ደ ተምቀት መዓል-ቱ፡ ወይዘሮ ግምት ወን "Cግአት" እኩ-ብል መዳመ-ኩት ለም ሲ-ዘን'የን ፍ-ብ ከሆነን ቁርቡን፡ ከብር አብት ነበበን ነታ "Cግአት" እኩ-ብል ለም ገ-ይ-ም ነታ ሲ-ገን "ድርሃ-አርሃም" እለም እጠማቻማ፡ እንተኩበ ወን እኩ "ድርሃ-አርሃም" እኩ-ብል ተ-ደ ከሆን መዳመ-ኩት ለም፡ ከብ መከባከራይ ቤት ከርስተ-የን (ቀኩር ደን-ሰላም) ማርሃም-አየን ገጋይም እ-ይ-ወለትን፡ ተረሰኑ ተረኩ፡

አቶ ለረቅ ማህተ አብሩ ገዢ-ማ ስው-ለ የስደንት ለረቅ አየም፡ ተ-ደ ወራ የስደንት አቶ ምስ ም-የ-ም (ቅአይን) ተተሰው-ኩ ወኩ አዋም ነበረ ታኩለ ማህተ (ውኩ አው-በኩ ንጂል ታኩለ)

እብ ሰደራ በተ እናዳ አበደ ተኩለ ማህተ ካደ ከዚቱ ከሳንሰሰኝ ዘመኑን እኔ፡ እብ ንጽሕድ-አዳም
ዘርፈው ፍይ ማት-በባስ ማህተም፡ ወይዘሮ ግምት ስላለት አዋልኝ እያን አከታተለን ወለደን፡ ወደ
ዘረመለድኝ አሉን ገልጻኝ አየማረጋገኝ፡ ምላእት በተ ሰነን ወ-ን፡ መታን ወደ ዘረመለድኝ አሉን
ከደንሁያ፡ "እችኝ አይተሰከል!" እናበለ እየም አተባበውን ነይሩም፡ በፍላይ ደማ እቶም ወረዳ
ዝኑኑ ለቀም አመካን ከበር አቶ ማህተ ዘርፈውን የሚጠቃል፡ "ግምት ገለይ፡ ወደ ዘረመለድኝ አልከ
አይተሰከል፡ እንሆን እንታይ ተመሳሳይ ይበታል አዋል፡ በዘዴ ገዝሮ ተናና ወለደኝኬና አየለኝን!
እችኝ ከልና በለኝ ሁጻት አና! ደ-አር ከእና ሰደሞኝ በይ ገና አለ፡ አውጥት በስኩ ከተውልድኝም
አኝ!": እናበለ የም ቅጂል ሂያም አተባበውን ነይሩም፡ በዓል-በተን ከበር አቶ ተኩለ ማህተውን
ከብ ፍይ አየአም ዘረመለድ ማት-በባስ የም እንብረለን ነይሩም፡

ንስና ፍይ’ዢ ታሪክ ተኩታተል፡ ደኩ አና መልአት-መልአከ እናበለና ተረጋግኝ አለና እምበር፡
ሰደራ በተ እናዳ አበደ ተኩለ ማህተ፡ እብ እምነቶም ይረዳም ለንፈጥ’ቶም አለው፡ ነተን ወረዳ
መስተው-ዓለት ወይዘሮ ግምት ቅናድ በገድብን በከበለ፡ ከም’ቱ ገለን አው ወይ አብቱ ዘረመለን
ንብረን አውያ፡ ከምኑ እብ ደቀን ከይደግም ቅጂል’ም ይለውትን ነይሩ፡ እኔ ወሃብን ከለኝን ለሰላይ
ፈጻ ከኩ እኩ እብ አብዛኛውን ደረሰኝ፡ ወደ ከውልኝ የምኑን ወ-ን ተጠራ-ጠረን አይፈልጋለን፡

በለ ነብበራት! እብ ገና እናዳ ከበር አቶ ተኩለ ማህተ ስውጥት ስዕ እልል ይ-በኩል አለ፡ ወይዘሮ
ግምት ወደ ወለደን ከናና አለውን፡ ምናናን እኩ ወደ ምናናኑ ደኩ አና አረጋገጧና አለና እምበር፡
መልአከ ይ-ናና ከልኩ፡ ከለበት ሁኩ አለማብናኝ ገና የለን፡ እኔ ሁኩ ከተውልድ ወ-ዓለ አኩና
ግምት ለ-ዓለ አለው፡ ገና፡ እብ አብር እዋን አብኩ ከፍልጥ’ቶ፡ ከም’ቱ ገምኑና እንተናይተለና
ሻጂ-ቁ፡ እንተ ከይከት ከእና ከብ ተከበርናኝ አይነው-አኝን’ቶ፡ በት-ዶግበት፡ ገብ፡

ወይዘሮ ግምት ለሰላን አለው-እኩ ለለምንታይ አና ነስና ነውስኝ አለና? ከም ወያ አመካን አቶ ማህተ
ዘበልዋ፡ ገና እናናቶይ’የን አለዋ፡ እንተ መልአከ ተኩለ ደማ፡ ተርጉት አልየ እብ ገዢኑ ከውለድ’ቶ፡
ወይዘሮ ግምት እኔ "ለምኑ ከውሃበት-ም፡ ደለየ ከተረኩበ፡ ማዳስ ክስከተ-ከረአውልከ-ም" ተብል
መንፈሳዊ እምነት ቅጥ አብለን ለለ ከተዘለ፡ ከብ’ቱ ገብና ሙሉ አረጋገጧ እዋን ይማረጋገኝ፡
ገምሆን ምናናን ማዳስ በተ ከርስተ-ይን እናዳ ማርያም-ገያን ከብ ምናና-ከኩለ አየቁረጋገኝ፡ እናሆ ደማ
ከም’ቱ ከተመነይአ ወደ ወለደን፡ በናና-ገያን ተብል ለም ደማ መረዳናለ፡ "ከብ’ዢ አውበ መንፈሳዊ
ህይብ እንታይ’ለ!"

ዕድል ፍይ ወይዘሮ ግምት’ዢ ከው-አ’ቶ አፍንቃል፡ ደ-አል ለናና-ገያን ሙሉ’ው-ን እናሆ አርባት
አውጥት አከታተለን ወለደን፡ "እርግዥ ይ-ኩ ተበለና?" ተብል ተሆልው፡ "እው እርግዥ’የ ተበለና!
እንታይ አነጋጌለ አለዋ፡ ከም ምዕባያም ይ-አል ተበለ ምስኑ ፍይ ወለደኝ ገብናን መግለ ተመሳለ!"

አየ’ው እነን ወረዳ ለበደት! ነስና እብ’ዢ ዓይ ከብ እንአቱ ቅጂል ስምንት ቅልዥ ወለደን የዕብየን፡
ግምት ለ-ዓለ ተደናርሱበት ከይከው-ን፡ መሬሙር ለለሰት አዋልኝ፡ በደ-አልኩን ለናና-ገያን፡ በደ-አል
ገና-ገያን አርባት አውጥት፡ በጠቅላላ ስምንት ምናና-ገያም-ገያን፡ አረጋገጧን አብከለን ማገኘትን ከብ
ሁኩ ቅልዥ ከንብለን አይማስኝ’ቶ፡ ደር ወበደት አዋል፡ እየን፡

ንስና አዲ ክልተ አልና ምቁእር ተሟኑና፡ ወይዘዴ ግምት የንግድ የቅርቡ ያቀኑ ተተክሱት ወርሃ አብርሃን ከደበባ እብ ከብደን የረንጋዣ፡ (8x9=72) ለብጥን ክልተን አዋርሃ፡ በኋልኩ አዘራርባ ስዳስታ ዓመት (72/12=6) ምኋኑ’የ፡፡

ስዳስታ ዓመት ጥራይ ወን አይከነን፡ እኔ የኋፍስ ወከና ያቀኑ ከብ ነውለሁ አቶአሁን ከሳብ እገዢ አቶአሁ እንተ ወተደ ክከልተ ዓመት (8x2=16) እብ ስቆልን በማስከላል ተተክሱም እም’የ? ለሌ እኔን ዓይደቱ አዋልኩ ያቀኑ በግል አረጋግጣ፡ በርካታ፡ ሪፖርት ነውንበናን እምበር፡ (16+6=22) ሰሰራን ክልተ ዓመት መግለ ቅልል ከይነ፡ ቅድሚያ አዋልኩ ምውላድ መሸቦበት ገብ’የ!

እኔ ገኑ’የ አዲ ከብ’የ ማለ ፍድ ስብረት-ሰብና ቅንና ነካት-ሰብ፡ እብ ቅልዎ ምዕባይ፡ ምለኩ አባል ስደራ በት’የ ተካሃዣ አኋፈሙ አልወል፡ ወላድ ምብዛዬ እብ ስብረት-ሰብና ከም ማብትን በረከትን አፈፀም ወጥም በዘመኑ ምኋኑ’የ፡፡

ቆልዓ እብ ምዕባይ፡ ምለኩ ዓይ’የ ሐካት-ት” (It takes a village to raise a child) ተብል ምስለ ችግኑቸ አይተመስለለን፡ እኔ ምስለ’ዘ በግብረ እንተ ሚስና ዓማ፡ ስብረት-ሰብና’የ እብ ስብረት-ሰብና’የ ከያዳ ዘንግባር፡፡ ምኋኑ’የ እኋም ምዕባለት እና ተብሎ ስብረት-ሰብ፡ አስገኙይ’ዶ እብ ቅልዓ ምዕባይ እብ ንጽሕድ-ሰዳም ክተካገባዣ፡ ጥረበት ጥገናበት’የ-ም ከይፈለጠ! እኔ ቅድስ ስብረት-ሰብና የን፡ በፊዕስትን በተሰራኩን ተካሃዣ’የ ያቀ አቦብ፡ እብ ገለ ስብረት-ሰብና ወላድ ምብዛዬ ከም ሰሽነት ከቅርድር ከሉ፡ እብ ስብረት-ሰብና የን ከም ሆኖ አምላካን ከም ዓይነ እና ታፈበለ፡፡ አምላካን ገልጻምን ሂዋንን ከፈጥርም ከሉ “ፍረኝን ተግባሩን፡ ገምድር ሰሳ ምልኩዎ” አሉ’የ መረጃዎ፡፡

እስከ ፍብ ወይዘዴ ግምት ታመለስ፡ ለሌ ዓቋል ተገበርና፡ እናሁ ወይዘዴ ግምት ስኋ’ውን ተንስተ’የን፡ ከም ቅድመን በድጋኝን የገለግለን፡ እኔ ስኋ’ ተጠናስ ከሉ ቅልዓ፡ ገና አይተመልደ ወኩ ዓይ’ዶ ጥል አልካ ምስታት ልመ-ድ ሲለ ከይከና፡ ለብ ከይሰምናና ቅርብ ቅልዓ እንተበና ያለ-ቁ’የ፡፡

“መግልትን ከልበን ከይደውዱኝም ይመስ፡” እናሁ ትስጥት ወርሃ አኋላ ወይዘዴ ግምት እዋን አብርሃን በሻተኞ፡ ወኩ ወለድን ተግኘለ’የ ነውለ ከሉ፡ መልአከ ትኋላ ይኋን አይከናልናን? ጥራይ አይጋጥሣውን እምበር ዓይ’ ቅጥቃ አራሳት ተግኝለስ አርብኩ መግልቱ አኋላ፡ እኋም ሰሽነ-ገጥምቀት’የ-ም አስቀበበ አለው፡፡ እብ’የ ፍድ ወጥቀት መግልቱ’ኩ አንተአ ከተፈልጥ’የ፡፡

ወይዘዴ ግምት ዓይ’ ዓይ’ ስጥንት ቅልዎ ወለድን፡ ከዚህ ስኋ’ ገልጻ ከብአቶም “መልአከ” ተብል ሰም ከይመስመይአን እኔ ምኋኑ’የ እንተይ ከኋውን ይኋናል? ነህ “መልአከ” ተብል ሰም ታመሪስ ከተኑኝ’የን ዓቋራኩ አለዋ?

በለ ስኋ’ ወን ከሉ አይጋብል! እናሁ ለሰም ወረዳ ሲበይቴ፡ ገኋልና ከቅሰን ሰም’የን መረዳን፡ “ተግባለ” ወይ “ተመለገን” ተብል ሰም አይመረዳን፡ እኔ በማግቀቃው ተግበረ ምስ ስኋ’ “መልአከ” አኋላ ሰም’የን መረዳን፡ አባት ነፍሰን ዓማ፡ እኔ ሰም ለህ ሲለ ከበለጥም፡ “በርሃን” ተብል ቅል ወለጥም “መልአከ-በርሃን” አሉም አመራቃቃም፡ በርሃን ይግል-ለም፡፡ “ሰም ይመርጫ ቅጥቀ የብርሃ” ተብል ሰም’የ፡፡

ወይዘኝ ግምት ደሳሸሪ መልካከ ወደን ምው-አድን በስተኞች ከዚህ ዘመኑ ወይለ የእነስለሁንና?
“ደሳሸሪ መልካከ-ብርሃን እንታረ ክፍያማ!” ትብሎ ትሁዳዎች ነውይሮ ግምት እኩ ዓይነት
አቶአዲስበንኩ ቅዱል እየከተሉት ተዋስኩ እርከቻችን ለላ ነውበባ እኩን ዓይነት ደቀኑ በግል ካረን፡
ብርሃንና ሪፖርትና ደጋፍ አዲሱን ሲሆን ለላ ተዋስኩ፡ መተክርግት ተኩነትን ጥል ክውልኝ ከም አጥማኑ
ፍለጥ’ች፡፡

እኔም ወን ገመሰል ዓይነት እዋን ወይዘኝ ምንም እኩ ነተመለከ ጥል ወለደን፡ አሳቢ ለበን
ስምናለን “ምንም” ነበል ለም አው-ፊናናለ፡ ለለዘዴ መልካከ ወን ስሳሰል ቅዱት ለኩስ፡፡

ከልከለ ከፌል እብ ነውምኩ ለመተኩ ተኩታተለ

ብርሃንና ሪፖርት

bokrila@gmail.com